

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 7 (63).

19. weebruaril 1923 a.

III. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 800.—
 poole aastas 400.—
 weerand aastas 200.—
 Üksik number maksab Mk. 18.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.
 Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
 1/1 lehek. Mk. 3000.— 1/4 lehek. Mk. 800.—
 1/2 " " 1500.— 1/8 " " 400.—
 1/3 " " 1000.— 1/16 " " 200.—
 1/32 lehek. Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
 Adressi muutmine 10 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Sisu: 1) E. Dolf, Teetegemise kohustus. 2) Dr. Steinfert, Mõrtjutatöö selgitamiskomisjoni tegemusest
 3) E. Maddison, Eraterraliisest seisust. 4) Pro. Kallner, Rihwtiste ja kangenduliste ainete müügi korraldus Eestis. 5) R. Miffeldt, Digusteadusest. 6) J. Bergemate politseiametnikkude kurjus. 7) Ametlik
 oia. 8) Küsimused ja kostimised. 9) Kuulutused.

Teetegemise kohustus.

Omavalitsuse peavalitsuse juhataja E. Dolf.

(Lõpp.)

Reformi põhimõtete juures lühidalt peatades, võiks ehk järgmist tähendada.

Kõigepealt tekib küsimus üles, kas oleks praegusel ajal mõeldaw ja läbiwiidaw kord, mille juures teetegemise-kohustus naturaalselt ära kaotaks ja raha peale üle viitaks omavalitsuste eelarwe summade korras, kusjuures riik teatavate teede ehitamise ja korraspidamise oma kanda võtab riiklike ehituste ja remontide jaoks toetust annab.

Et tarnase korra maksmapanemine nendelt, kelle peale naturaalkohustuse kandmine lasub, raske koorma ära võtab, on selge, kuid maewalt võiks praegusel ajal selle peale mõelda. Teede parandamine ja korrashooldmine rahalise tasu eest lähemal elanikkudele uute maksude näol nii suured summad maksma, mida nad praeguste maksude juures üleüldse kanda ei suudaks.

Kuigi riik suuremate summadega teede korrashooldmisest osa võtaks, siis et suudaks ta ometi selleks otstarbeks omavalitsustele niisugust toetust anda, et elanikkude maksu koorem selle läbi tuntawat kergitust saaks.

Selle tagajärjel aga jääksid omavalitsustel, kelle korralduses teede parandamine seisab, tarvilikud summad sisse tulemata ja teed satuksid korratumasse seisukorda.

See asi aga on naturaalkohustuse koormat elanikkudel kergitada sel teel, et suuremad ehituse ja remondi tööd raha eest ära tehtaks kas riiklike teedekassa kulul ja toetusel või maakonna omavalitsuste teede kasjade kulul.

Edasi tekib küsimus, kelle käes peaks olema kõikide teede, sildade ja parvede ehitamise ja korrashooldmise korraldus ja otsekohtene tehniline järelevalve nende tööde üle.

Selle küsimuse üle on väga mitmesugustel juhtumistel õige rohkesti mõtteid vahetatud ja üleüldine arvamine on sinna poole kaldumas, et see korraldus maakonna omavalitsuste kätte tuleb anda, kelle käes ta teostatult praegu ka on.

Kõik tehniline järelevalve avalikkude teede üle peaks teedeministeeriumi käes olema, kes teede projekteerimise ja ehitamise jaoks tehnilised tingimised välja töötab, teatavate ehituste ja remontide jaoks projektid ja eelarved finnitab, eriti niisuguste ehituste ja remontide jaoks, mis riiklike teedekassa kulul ehk toetusel teostatatakse, riiklikest teedekassast vastavad summad maakonna omavalitsuste korraldusesse määrab ja nende äratarvitamise üle kontrolli peab jne.

Endiste rohkearvuliste teeklasside asemel tuleks nende arv kõige rohkem kolme peale kindlaks määrata. I klassi mõiksid kuuluda maofistraal- ja mõned teised suurema liikumisega teed, II klassi — vähema liikumisega teed (peaasjalikult seniised kihelkonna- ja kirikuteed) ja III klassi — üldtarvitatavad külateed.

Grateed, mis ühikuid talusid, külasid ja muud eluasemeid avalikkude klassi teedega ühendavad või juurepeasemist põldudele, heinamaadele, karjamaadele jne. võimaldavad, ei kuuluksid mitte klassi teede hulka.

Neid teid korrahooldima oleks kohustatud nende tarvitajad, kusjuures kontroll selle üle walla omavalitsuste käes oleks.

Avalikkude teede klassidesse jaotamine sünniks peale uue maantee seaduse väljaandmisest, kusjuures seaduses ette tuleks näha, kes küsimuse üle vastavalt korraldustab. Samuti peaks seaduses lähemalt ära tähendatama, kelle otsustada on teede ühest klassist teise üleviimine, uute teede

ehitamine, tee sihi muutmine ja tee sulgumine tema tarviduse puudusel.

Kõigil uute I klassi teede, samuti ka uute II klassi kiwi- ja priioiteede ehitamine ühes sildadega ja teiste paraltolemisega peaks riiklike teedekassa kulul sündima. Selle kassa summadest tuleks ka I ja II klassi kiwi- ja priioiteede sihi ja laiuse muutmist teostada. Riikliku oleks tarvilik I ja II klassi kiwi- ja priioiteede korrahooldimist ühes sildadega ja teiste paraltolemisega, kui ka kõigil I klassi kruusateedel olevate sildade korrahooldimist ja ümberehitamist riiklike teedekassa peale panna.

Uute II klassi kruusateede ehitamine ühes kõigil paraltolemisega, samuti ka kruusateede sihi ja laiuse muutmise sünniks maakonna teedekassa kulul.

Riiklike teedekassa peaks selleks maakonna omavalitsustele toetust andma teatava protsendi suuruses eelarve summast.

Uute III klassi teede ehitamist ja nende sihi ning laiuse muutmist toimetavad wallad kas walla eelarve summadest ehk naturaalkohustuse alusel walla volikogu määramisel. Rahaliselt iseäranis raskest seisukorras olevatele valdadele mõiks maakonna teedekassa, erakorralistel juhtumistel ka riiklik teedekassa toetust anda.

I ja II klassi kruusateede parandamine ja selleks tarviliku kruusa ja muu materjaali juurdewedu sünnib naturaalkohustuse alusel, kui maakond mõne ühikute tee ehk selle osa parandamist ja korrahooldimist oma teedekassa kanda ei ole võtnud.

Kruusateede kapitaalselt remondiks mõiksid maakonnad tarbekorral riiklikest teedekassast toetust saada.

Naturaalkohustuse alusel sünnib ka III klassi teede parandamine ja materjaali juurdewedu.

Uute sildade trummide ja parvede ehitamist ja wanade ümberehitamist ning korrahooldimist II klassi kruusateedel toimetatakse maakonna teedekassa summadest.

Suurematel jõgedel tarwisminewate sildade ehitamine ja korrahooldimine II klassi kruusateedel peaks riiklike teedekassa kulul sündima.

Teiste suuremate sildade ehitamiseks ja parandamiseks II klassi teedel peaks maakonnadel võimalus olema riiklikest teedekassast toetust saada.

Materjaalide juurdewedu maakonna teedekassa kulul ehitatavate ja korrahoitavate sildade, trummide ja parvede jaoks teostatakse naturaalkohustuse alusel.

Suitsetage
Eesti paberosse
FRU-FRU

Kilomeetripostid ja teenäitajad I ja II klassi kruusateede jaoks tuleksid valmistada ja üles seada maakonna eelarve summade ehk maakonna teedekassa kulul, kuna tarvilik materjaal nende jaoks naturaalkohustuse alusel juure peaks weetama.

Sünnitab sildade, trummide, parvede, kilomeetripostide ja teenäitajate tarvisuurema materjaali wõo kohustuse ärajaotamine teetegemise kohuslaste wahel tehnilisi raskesti, siis wõiks materjaali kohale toimetada üldises walla töökorras ehk wallawolikogu korraldusel raha eest.

Naturaalkohustuse täitmiseft wõtaks tegelikult osa põllumajanduslikelt kasutatav maa maksurubrade, abrafajandikkude ehk rewisjonirubrade, Petserimaal ja Narowa taosel majapidamise kõlbliku maa tii-
nude järele.

Wabrikud, tööstusettewõtted, ärid ja muud liikumata warandused, kui neil põllumajanduslikult maapidamist ei ole, wõtaksid teetegemise kohustuseft osa mitte otse-
teel, waid igaaastase maksu kaudu maakonna teedekassa hääks. Maksustamise kawa väljatöötamisel peab waranduste hindamise aluseks wõetama, wastawalt teetegemise naturaalkohustusele, maksurubrad, abrafajandikud, rewisjoni rublad ehk muud alused.

Riigi metsad ja metsaalune maa peaksid teede jaotusel arwest välja jääma. Wii-
mased annaksid tasuta metsamaterjaali kõigi klassi teede, sildade, trummide ja parvede ehitamiseks ja parandamiseks, kilomeetripostide, teenäitajate, käsi-
puude jaoks ja muudeks teede ehitamisega ja korras-
hoidmiseega ühenduses olemateks otstarbeteks. Samuti wõtaksid kiwid, kruus ja liiw teede ja sildade ehitus- ja parandus-
tööde jaoks tasuta riigi maast ehk metsast.

Maau eelpool näotme, tuleks riigil teede ehitamiseks ja korras-
hoidmiseks suuremad summad maakonna omamallitustele tar-
witada anda. Et seda teostada, oleks ots-
korkehõlane teedeministeeriumi juures riikline teedekassa asutada. Kassa kapitaal sünniks ioa aasta riigil eelarwesse selleks illeswõetawatest summadest.

Samuti peaks igas maakonnas maakonna teedekassa asutatama nende ehitus- ja remonditööde korraldamiseks, mis maakonna kanda on. Nende kassade kapitaali loomiseks ja kaswamiseks peaks tarwilik wõimalus antama, et need mitte furnult sündinud asutusteks ei jääks.

I ja II klassi teede rewideerimist peale nende parandamist, mis kaks korda aastaks sündima peaks, tuleks maakonnawolikogu-
de poolt walitud rewidentide peale panna. III klassi teede parandamine peaks wähe-
malt kord aastaks ettewõetama ja neid teid rewideeriks wallawolikogu-
de poolt walitud rewidentidele annaksid wastawad maakonna- ja wallawalitsused.

Üldine järewalme selle üle, et kõik ama-
likud teed korras hoitaks, peaks politsei peale pandama, kes seda järewalmet fi-
ministri poolt antud juhthõbride järele teostab.

Teistest wähe-
ma tähtsusega põhimõtetest wõbda minnes wõiks lõuiks ainult weel tähendada, et kui ettetoodud alused uues maanteede seaduses teostamist leiaksid, siis teede parandamine ja korras-
hoidmine teetegemise kohuslastele wõrreldes senise korra suuremat ferottust tooks ja loota oleks, et meie teed edaspidi hääks korda seataks ja korras hoitaks.

Mõrtsukatöö selgitamiskommisjoni tegewusest.

„E. Politseilehe“ kaastööline Dr. Schneikert, registreerimisasutuse juhataja Berliini politsei presliidiumi juures.

Tihti on kuriteotja isik küll tuntud, kuid on peale kuriteo kordasaatmist ära põgenenud, nii et peaulesandeks jääb tema finni-
wõtmine. Kui on põgenenud kuritegijast päewapildid ehk näpujäljed olemas, siis saab päewapilt ühes teadaandega välja pandud, kuna päewapildistud näpujäljed saadetakse koostamis-
punktidesse Hamburagi, Dresdeni, Münchenti, Karlsruhe ja Stuttgarti, et ositu tabamisel tema isikut wõiks

findlaks teha ja mõrtsukatöö selgitamis-
kommisjoni sellest teatada. üksikutele juh-
tumistele on põgenenud kuriteotja päewapilt udupildi teatrisse wahetõpudel maatlemi-
seks välja pandud, kuid see abinõu ei ole seni-
nini ühtegi tagajärge andnud. See on wist sellega seletatav, et iseäranis raske on tundmata inimest päewapildi järele ära tunda. Mitte, kui mõrtsukatöö oma harul-
duse tõttu kõmulise maigu omandab, tuleb

mõrtsukatöö selgitamiskomisjoni luge-
mata hulk, ka nimeta, kahtlustuskirju kol-
ku, mis kõige vähem õigustundest, kui
muudest põhjustest algust saavad, nagu
näit. väljapandud tasu kättesaamiseks, wae-
nulif kahtlustus oma kaaskodanikkude
vastu, effiteele wiimine ja asutuse pilka-
mine. Minult harwa juhiwad sarnased sa-
lakahklustused õigele jälgile.

Waatamata kõrge tasu peale, on siiski
raske sarnasel wiisil õiguid teateid saada;
õnneks leidub ka inimesi, kes kom-
misjoni eraforraliselt raskest selgitustöös
kaasa aitawad ja asutustele oma tähelpa-
nekuteest aegsasti teatawad.

Mõrtsukatöö seloitamiskomisjon püüab
igal ajal tarwilisi tunnistajaid üles leida;
kuid alati on raske ülesandwaid tunnista-
jaid õieti hinnata. Sest on ette tulnud juh-
tumisi, kus mõrtsukas asja üleswõtmise
juures andis ernast tähtsa tunnistajana
üles ja nähtawasti tähtsaid tõendus-
andis! Sellest seloub, et asja kallal töötawa-
tel komisjoni liikmetel peab laialdane
psühholoogiline arusaamine olema tunnis-
tajate ja kahtlaste isikute ümberkäimiseks,
kui nad ei taha endid keroesti petta ehk effi-
teele wita lasta. Kuriteopatoal on weel n.
n. „tummad kuriteo tunnistajad“, korda-
saatja poolt mahajäetud jäljed, mis on ar-
wamata mäartusega mõrtsukatöö sündmuse
ja edaspidisel mõrtsukatöö kindlaksteoemi-
sel, sest asja seloitamine ilma tunnistaja-
teta on wawalt mõeldaw. Tunnistaja
tõenduse psühholoogia on kõi-ol komisjoni
liikmetele tähtsamaks peatükiks, seda enam,
et wõletunnistused „esimesel pealetungimi-
sel“ liia kaaluwaks, tihti parandawata effi-
tuushoollikaks kujunewad termes kohtu asja
harutamises ja juhiwad mõnikord kinni-
sesse umbtänowasse. Sellepärast peab wi-
lumud kriminaalset alatt mitu kombinatsioon-
ni silmas widama ja isikud niidid osawalt
üheteisest lohus hoidma, et mitte ise seoa-
duse ohwriks et lanõeks. Sellepärast töötab
tä ettewalmistusaktis eraldi ioa üffiku jäl-
je kallal ja peab akti tiikifaupa lohus mit-
mesuguste kombinatsioonide ja jälõede jä-
rele.

Mõrtsukatöö juhtumistel maal ehk wahas
looduses etendab teatud tunnistajate tähe-
lepanekute uurimine tihti otustawat osa
ja mõnikord saawad kriminaalsetile uued
ülesanded seatud. Näituseks hiluti Heidel-
bergis linnapea tapmisasja harutamisel
pöörati tähelpanekut selle peale, kas wõis
tunnistaja surme ajal kell 8 õhtul mootor-

rattal sõites, kiirusega kuni 60 flm. tundis,
mõrtsukat, keda rööwõkallaletungimise kat-
ses süüdistatakse, kindlasti ära tunda; üks
silmahaatpuste professor sai selles asjas kui
ekspert, üle kuulatud.

Kõhaste ekspertide väljawalik, wäljaar-
watud kohtuarst ja keemik, on asja seloit-
mise eduks tihti suure tähtsusega: waadates
asja seisukorra peale, tuleb pöörata eksper-
tide poole kihwti, were, juuste, sperma, mu-
da, paberi, tindi, wärwi ja tolmua uurimi-
seks, siis laskeriistade, käefirja wõrdlemise
ekspertide poole, asjakõhaste käsitööliste
poole mahajäetud tööriistade ja pakkimis-
abinõude selgitamiseks, meteoroloogide poo-
le teadete saamiseks ilmade ja walguse koh-
ta kuriteo aja kindlaksteoemisel. Ka psü-
holoogiliste olude otustamiseks saawad
ekspertid kohale kutsutud, kui seda nõuab
mõrtsuka waimline seisukord ehk kui teda
hüüwoosi ja suooestsooni mõju oll arma-
tasse olewat. Neot usalduswäärilised tun-
nistajad mängiwad juba eeluurimise juu-
res tähtsat osa, isearanis kui lapsed tunnis-
tajateks.

Kuriteo koha järele, kas see maja sees
wõi wäljas toimunud, muutub ka jälõede
kindlustamine ja sellele järoneu taooaja-
misabinõude takitka. Tihti seisab krimina-
list mõistatuse ees, kui isearaliste harul-
daste asawõudega tuleb tegemist teha, näit.
tapetu leidmise puhul seespoolt hästi lu-
kustatud ruumist, enesetapmise ehk õnnetu
juhtumise petmisega, tundmata tapetu leid-
mise puhul wõõrast korterist, hotellist ehk
raudteeronoist, surrukõhade leidmisel meest
ehk sisevõttutult metsast, pöödist ehk mõnest
fõrwoliseist kohast, nagu pööningult, mulla-
auouust jne.

Nii pea, kui surrukõha, mis kuni tundma-
tuseni tiikeldud, ära mädanenud ehk jaolt
ära põlenud, isikut ei saa kindlõks teha, —
jääb harilikult igasuoune mõrtsuka jälõi-
mine wõimatuks. Nii wõib kui see wõi-
malik, saab surrukõha kõiffsuqu tehniliste
ja asjatundliste abinõudega rekonstrueeri-
tud, seda talitust nimetasse erikeeles „sur-
rukõha tualetiks“ ja katsutasse pildistamise
ja nähtawale kohale aratundmiseks pane-
mise, sõrmejälõede sarnastamise kaudu jne.
surru isikut kindlõks teha.

Mõnikord on aqa ioasugune kumst as-
jata ja kriminaalset jääb lootma loomu-
likkude asjaosaliste, hea juhupe peale, et
lumewat mõrtsukatööd walaustad.

Tihti sarnastel juhtumistel on mõrtsuka-
töö motiiv täiesti selgusetu ja aeglehed

leavad ainult jutustada ühest haruldasest salapärasest mõrtsukatööst, mis sugune aga mõnikord üllatavalt ruttu selgitust leiab. Mõrtsuka poolt tarvitatawad trikid asjaolude tumestamiseks ei sisalda harilikult teravat loogikat, millele wilunud kriminalisti kombinatsioonid and vastu panna suudab. Kui juba kindluseta oleku tõttu mõrtsuka üks „lollus“ ilmsiks tuleb, siis järgneb sellele edaspidine asjapaljastamine iseenejest. Et ole iga kind see alatu rõõvmõrtsukas, kes oma ohvrile tänawal ehk selle äris ehk korteris kallale tungib, selle juures trikkisid tarvitades asja tumestamiseks, kuid harilikult tapetu tutawad ehk jugulased ehk lähema ümbruskonna elanikud, kes nähtawasti kawalasti wäljamõeldud trikkide abil jälgi eemale juhtida püüawad.

Et tundmata mõrtsukate awalikustegemiseks kindlat meetodi ei ole, siis jääwad paratamata kõigis maades nii mitmedki mõrtsukatööd awalikuks tegemata; juurlinnas, kus mõrtsukal palju kergem ära põgeneda, kui wäikeses linnas, on see täiesti arusaadaw. Siiski ei wõi keegi selle üle nuriseda, et Suur-Berliinis awalikuks tegemata mõrtsukatööde arm statistika järele iheäralist osa etendaks. Awalikuks tehtud mõrtsukatööde arm, wõrreldes awalikuks tegemata mõrtsukatööde armuga, on iheära-

nis wäike, igatahes ka wäljamaa linnadega wõrreldes.

New-Yorkis arwatakse 5½, Berliinis 4 miljoni elaniku. Berliini mõrtsukatöö statistikaga wõrreldes annab üldiselt palju wäheema arwu, kui see New-Yorki statistikas tähendub. Ehk küll Berliini politsei oma tehniliste sissejeadete poolest wõistelda ei saa, kuid selgitamistöõde tagajärgede järele otustades, ei jää kaugelgi mitte maha.

Et juurlinna kriminalisti teadmised, kes aastate wiisi mõrtsukatööde selgitamisega tegemist teeb, seisawad maa gendarmeeria ehk külapolitsei selgitamiswõimest kaugel ees, on wastuwaidlemata tõde; sellepärast on juba tihti juhtumisi olnud, kus Berliini kriminaalpolitsei ametnikud maakohtadesse jaadetakse keerulisemate mõrtsukatööde selgitamiseks. Puudulikkude, ehk juure wae-waga läbiwiidawate mõrtsukatööde selgitamiste halwa seisukorda tahetasse maal selle läbi kõrwaldada, et maakriminaalpolitsei ametkonna loomisega wäljamaa eeskujul, tuleks tema hariduse ja paremini warustamise eest hoolt kanda. Sarnaste ametnikkude tegewus kohaliku rahwa kasuks annaks ennast kahtlemata warsti tunda, nii et jarnast uuema aja kohaselt sisseseatud maakriminaalpolitsei ametkonda wõib ainult terwitada. (Lõpp).

Erakorralisest seisukorrast.

Administratiiv asjade peawalitsuse juhataja E. Maddison.

Maemali leidub kedagi, kes tõsiselt tahaks eitada, et iga riigis, isegi ultra-demokraatlikes, mõiwad ette tulla momendid, kus ühede wõi teiste erakorraliste abinõude tarwitusele mõtmine mõõdapeasematu. (Ei on meile näidanud, et isegi need, kes ühel wõi teisel juhtumisel on pidanud kõike nende abinõude raskust kannatama, wõimule peajeeses tungi tana kaheldud ei ole neid abinõuid tarwitada, kui juba asjastatud on nõudnud, sest lõppude lõpuks salus populü suprema lex est (rahwa peatmine on ülilm teadus) üheks eimesest Wene ajutise walituse aktidest oli surmanuhkuse arastamine, kuid mõni kuu hiljem pandi ta jalle maksma ehk küll walitusele isand Gerenski, Stobelew, Tjeretelli j. o. — formalistid. Surmanuhkuse unesti maksma-

paneku vastu tõusid igal pool ules kommunistid, kes aga ise wõimule peajeeses seda enne ajaloo tundmatul määral tarwitama hakkasid. See wõiks olla näitusena selleks, et nagu seda Montesquieu rääkis, „wahel juhtumisi on, kus wabaduse peale tarwis kate heita, samuti kui kind jumalate kujustid kaeti.“

Kui wõimalik lugeda üldiselt tunnustatuks, et wahel erakorraliste abinõude tarwitusele mõtmine mõõdapeasematu, siis peab tähendama, et sarnane ühine arwamine puudub küsimuses, mis sugused sarnased abinõud wõiwad olla, kas nad juba warim teadusega kindlaks määratud peawad wõi peab seadusandja neid aramäärata ad hoc — wastawalt ühele wõi teisele konkreet juhtumisele jne.

Samuti nagu teadustes üksmeel puudub, et ole ühtlust ja meile tuntud seadusandlustes, tuiugi enamjaos riitidest olemas seadusandlijed attid eratorralistel juhtumistel tarwitujele wõetawate abinõude tohta, kusjuures need abinõud tahte liiri jagunewad selle järele, mille wastu nad juhtud: kui tarwis tõrwaldada mõõdunewa iseloomuga hädaohu, siis wõetarse tarwitujele ühed abinõud, nagu nättujets prantjuse seadusandluses torratuste tohta awalittudes kohtades (loi sur les attroupements) ette nährud awinõud, samuti ka inglise seadusandluses mäsjuude tohta (Riot-Act) ja praegu meie Riigitogus harutujel olemas seaduseelnõus tjuuilmwõimude poolt sõjawäe osade wäljatutjumise tohta ettenähtud awinõud; kui aga ähwardab kas wäline sõda wõi sõjariistades mäs, siis wõetarse tarwitujele teised abinõud, mis õieti enestest eratorralisi abinõusid kujutawadti ja mis harilitult „piiramisseisutorra“ nimetust kannawad (Prantjusmaal — Etat de siège, Sattjamaal — Belagerungszustand, Austrias — Standrecht, meil — taitjeseisutorra), tuiugi nad tuntud ka konstitutsiooniliste kindlustuste katkestamise nime all (Suspension der Verfassung).

Need wiimased saawadki edaspidise tähtsuse aineks olema.

Räies enam wähem püsima jäänud traditsiooni järele, sarnastel juhtumistel kõige esiteks pillu heita inglise seadusandluse peale, peatume enne, kui üle minna kontinendi seadusandluste juure, mis prantjuse piiramisseisutorra seadusandluse põhjoneid omaks tunnustanud, wähe nõndanimetatud Habeas corpus akti jõusoleku katkestamise juures, mida mitmete poolt piiramisseisutorraga tahetakse wõrrastada, mida aga õigeks ei wõi tunnistada.

Inglise seadusandlus ei tunne üldse kontinendi riikide piiramisseisutorra — ning seal lubatud Habeas corpus akti jõusoleku katkestamine on inglise seadusandluse isearasufeks, mis kontinendil järeloomamist ei ole leidnud. Nagu teada, on Habeas corpus akti protseduur Inglismaal isikuwabaduse põhikindlustus (waata „Geisti Politseileht“ nr. 45); tema siht on isikule, kellelt ebaõigelt wõi seaduswastafelt wabadus wõetud, wõimaldada kiiret ja täielikku rikutud õiguse jalale seadmist. Habeas corpus akti põhjal wõib igati, kes end ebaõigelt wõi seaduswastafelt kinnipeetaks loeb, palwega kohtu poole pöörata temale Habeas corpus käsku wäljaanda (writ of

Habeas corpus), mille põhjal kannataja wiivitamata kohtu ette peab toodama; tema kinnipidamise põhjusi ja asjaolusid läbiwaadates, lafeb tohus teda kas päris wabats, wõi lafeb teda wastutuse wastu wabats wõi jällegi saadab wangistusje tagasi. Habeas corpus tänu wäljaandmisest wõib teelduda ainult siis, kui wabaduse kaotamise põhjused juudistus riigiäraandmisest eht rasres kriminaal kuritõõs.

Keeldudes riigiäraandmisest ja teistes rasretes kriminaal turitegudes juudistatawatele Habeas corpus tänu wälja andmast, määrab Habeas corpus akt nende huwide kindlustamises teitjugejed awinõud. Nii wõw sarnases kuriteos juudistatav isik kohtu paluda tema asja lähemal istumisel harutada; kui see ei järgne, siis peab tohus teda wabaduse lafma täpmituse peale, et ta järgmijel istumijel ilmutis; kui ka siis tema asi harutujele ei tule, siis wabastatarse ta kohtu tagatujamise alt täiesti.

Dleks wäga loomulik mõelda, et Habeas corpus akti tegewuse katkestamise läbi katkestuwad ka toit ülaletetoodud isikuwabaduse kindlustused. Kuid see ei ole siisti nii.

Tegelikult katkestatakse ainult seitsmenda artikli tegewus, mis riigiäraandmise kohta täw ning riigiäraandmisest juudistatawale õiguse kindlustab piiratud ja täpselt kindlaksmääratud aja jooksul tema asja harutamist nõuda. Habeas corpus jõusoleku katkestamise aktiga antakse kõrgemale administratsioonile õigus sarnaseid juuialuseid, samuti ka riigiäraandmisest kahtlustatawaid isikuid kinni pidada, ilma kohtu kätte andmata, nii kaua, kui see katkestamise periood kestab. Teised Habeas corpus'e kindlustused jäewad aga jõusse, ofalifelt isegi seitsmes artikkel niuõrd kuiuõrd taraskete kuritegude (felony) kohta käib. Sellele wastawalt kannab ka Habeas corpus akti jõu katkestamise akt nimetust: „akt tema kõrguse wolituse kohta kinni wõtta ja wangi panna isikuid, keda ta kuritahtluses oma isiku ja walitjuse wastu kahtlustab.“ Nudes kõrgemale administratsioonile sarnast wõimu, nõuab aga Habeas corpus akti jõu katkestamise akt, et arrestiti käsud ministri wõi kuningliku nõukogu liikme allkirja kannaksid. Habeas corpus akti jõu katkestamise akt antakse wälja parlamendi poolt ning teda on harilikult tarwitatud juhtumistel, kui walitjuse orgaanidele harilikku õiguse põhjal antuist wolitustest küllalt ei ole, et riiklist korda kindlustada.

See akt antakse igalord wälja täpselt kindlaksmääratud aja peale, harilikult mitte rohtem, kui ühe aasta peale.

Lühwunedes noudanimetatud Habeas corpus akti seismapanetu artikla (Habeas corpus suspension act), mis, nagu edaspidihest tähtsusest näeme, Euroopa tondinendil tarwitatawa piiramis seisukorrast oluliselt lahtu läheb, peatume amnestia akti juures (Act of Intemnity), mis parlamendi poolt harilikult Habeas corpus'e akti seismapanetu akti tähtsaja möödumiseni wälja antakse. Jnimene, kes ei ole puhendatud inglise eratorralise seadusandluse iseärasustesse, võib tergesti mõelda, et jün jutt nende isikute amnesteerimisest, telledelt Habeas corpus akti seismapanetu akti põhjal harilikult isikwabanduse kindlustused ära wõetud. Just selle wastu antakse need

aktid administratsiooni kohta, kellele Habeas corpus akti maksuasetuse ajaks eratorralised wolitused usaldatud. Ühi seisab selles, et administratsioonile antud wolitused wiimasele täieliselt tegewuswabandust ei wõimalda. Just selle wastu jäewad roht administratsiooni toimumised seadustele allumateks; ka Habeas corpus akti ajutise seismapanetu puhul jäewad omawolilised arresidid ja teised kuritarwitused seaduswastateks toimumateks. Et aga inglise seadusandluse järele administratsiooni ametitnud oma toimumate eest runingriigi kohtu ees eraisikutega ühisel alusel wastutawad, siis võib neid kahjukannatajate nõudmistele kui ka süüdistuste põhjal kohe wastutusele wõtta, nii pea kui wiimastel Habeas corpus akti seismapanetu akti ärafaotamisega jelleks wõimalus awaneb. (Järgneb).

Kihwtiste ja kangemõjuliste ainete müügi korraldus Eestis.

Prow. R. Wallner.

Kihwtiste ja kangemõjuliste ainete müügi korraldawad meil arstiseaduse §§ 677—703 ning mitmed weneaegsed senati ja terwishoiu nõukogu seletused nende paragrahwide kohta. Nendest jagab esimene (§ 677) kihwtised ja kangemõjulised ained nelja järku, seda mööda kuidas need ained terwishoole enam wõi vähem kahjulikud, kuidas need tehnikas ja rohuasjanduses tarwilikud ning rahwale kättesaadawad on. Esimesse järku kuuluwad kihwtised ained, milledega on kerge kuritegusid toimetada, teise, — mis tarwilikud tehnikas ja kuritegudeks kergesti tarwitada ei saa, kolmandasse ja neljandasse, — mis ainult rohuasjanduses tarwilikud, nendest on kolmandas järgus wäljamaalt sisseweetawad ja wabrikutes ja apteekides tarwitatawad ained, neljandas aga kihwtised arstirohutaimes, mis igalpool kaswawad ja igale ühele kergesti kättesaadawad.

§ 677 märkuse järgi on terwishoiu nõukogul õigus nende järkude nimekirju kokku seada, iga aasta täiendada ja muuta ning aineid ühest järgust teise paigutada, silmaspidades keemiateaduse edenemist ja arstlise poliitise nõudeid.

Nii on esimeses nimekirjas, n. n. A ainete nimekirjas (A nimekirjas) kõik tuntud kihwtised alkaloidid, taimeriigi

wägewad kihwtid, nagu morfiin (morfiin) ja kokaiin, atropiin ja strichniin, koniin ja nikotiin, kuraariin ja narfotiin ja terwe rida teisi, mis wõhikutele vähem tuntud. Siin on ka teist laadi taimeriigi kihwte, kangemõjulisi glükosiide, nagu südamekihwtid adonidid ja digitaliin, piibelehe glükosiidid konwallariin ja konwallamariin ja mõni teine. Selles nimekirjas on ka waremalt kurikuulsad kokkuli seemned (Wene keeles „kokulwant“ nime all tuntud), milledega püügi tarbeks ja ulakuse pärast kalu uimastati ja kergemeelselt häwitati. Samuti nende seemnete puhul mõjuollus wihaaine pikrotoksiin.

Selles nimekirjas on ka mitmed kihwtised orgaanilised ühendused, mis taimeriigi elajateriigi tooresainete abil keemia teel saadud ja suurt ettewaatust nõuawad, nagu nitroglütseriin, kloroform, kloraalhüdraat, eeter, amüülnitriit ja mõni teine. Nitroglütseriin on tuntud arstirohuna ja lõhkeainena. Nii anti kuulsale nitroglütseriini walmistajale ja dünamiidi ülesleidjale Nobeliile surmawõõdis wiimast arstiabi nitroglütseriini. . . Arstirohuna tarwitamiseks peab nitroglütseriin kangesti lahjendatud ole-

ma, lahjendamata on sel ainel nii tanged plahwatavad omadused, et juba pöurutuse teel plahwatab ja tõit oma ümber purustab. Kloroformi aurudega võib inimese kunstusesse panna ja ka surmata. Cetril on samad omadused, kuid see aine on peale selle veel väga tulekardetaw. A nimekirja on wiimane siiski rohkem sellepärast mõetud, et madalal arenemisastmel seiswad rahwakihid seda ainet joomise teel uimastamiseks tarvitawad, nagu meie setud ja mõrupoolne rahwas.

Sellesse nimekirja kuuluvad ka kõige tuttawamad kiviirigist päritolewad kihwtid — arseenik, mitmed elawhõbeda preparaadid ja woswor. Ühes mitmesugused arseenika ühendused teiste ainete-ga. Walge arseenik ehk arseenishape on tuntud rottikihwti, wenelaste juures hiirekihwti nime all. Elawhõbeda preparaadidest on iseäranis kardetaw floorelawhõbe ehk sublimaat, mis tarvitatakse desinfectsiiooniks, laialt tarvitusel on ja mitmel puhul kihwtitustele põhjust annud. Woswor tarvitatakse tööstuses tittude walmistusel, kuid ka apteekides wosworõli, wosworeetri ja woswortaina walmistujeks. Wiimane — rottide häwitujeks.

Hapetest on nimekirja üles mõetud, peale arseenishappe ja arseenhappe, salpeeterhape ja tsüaanweesinithape ehk siin-hape. Esimene — salpeeterhape — küll peaaesjalikult seepärast, et tema abil lõhkeaineid walmistatakse ja see aine awaliku julgeoleku pärast walju kontrolli all peab olema. Teine hape — siin-hape — on üks kõige hirmusamatest kihwtidest, samuti tema soolad; eriti tsüaankaalium, mida kullasjepad rohkesti tarvitawad, ja mis kõige suurema hoolega hoida tuleb.

A nimekiri on Cesti ajal muudetud ja täiendatud läinud aastal. Rahwaswahelise opiumi konwentsiooni wastuõtmise puhul tuli meil A nimekirja üles võtta ka opium, mis waremalt kolmandas jär-gus oli, ja morfiini aseained dioniin ja heroiin. Terwishoiu nõukogu wõttis aga nimekirja veel mõned teised kokkaini ja morfiini aseained, osalt Rahwaste Siidu ettepaneku peale, osalt iseseiswalt, nagu seda „Kiigi Teatajas“ nr. 128, 1922 a. awal-datud A nimekirjast näha võib.

Teine kihwtiste ja kangemõjuliste aine nimekiri on n.n. B nimekiri. See sisaldab, nagu veldud, tehnikas tarvitata-waid kangeid keemilisi aineid, nagu sööt-

naatrum ja söötkaali („seebfi-wid“), pikriinhapet, wääwli-, soola- ja flunorweesinikuhapet, kroom- ja oblikhapet. Siin on wä-hem tuntud ainete hulgas ka broom ja jood puhtal kujul, flooris=inglis-tina, floortsiink, okselimi jne.

Kolmas nimekiri (D nimekiri — Wene keeles „B“ nimekiri) sisaldab kangemõjulisi kuuwatatud arstirohutaimi ehk drooge, wä-ga mitmesuguseid, sünteetilisel wiisil saadud preparaate, wähemkihwtiseid taimemõju-olluseid, wähemkihwtiseid arseenika ja elawhõbeda ühendusi, — kõiki aineid, mis ainult arstimiseks tarvitatakse.

Wiimane, neljas nimekiri (E nimekiri — Wene keeles „G“ nimekiri) sisaldab paar-kümmend kihwtist arstirohutaimet, mis suurelt osalt ka meil mettsikult kaswawad ja nii igale ühele korjatawad on. Näit. figu-reeriwad siin näsininepuukoore ja seemned, hullukoerarohi ja selle seemned, ofasõuna lehed ja seemned, rassijuured, mürgi- ja surmaputkerohi j. t.

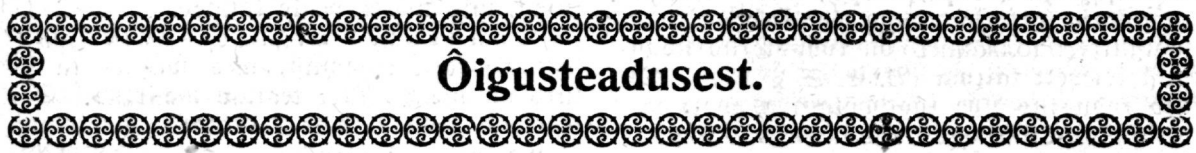
Arstiseaduse järgmine paragrahw (§ 678) deklareerib, et kihwtiste ja kangemõjuliste ainete-ga kauplemine on lubatud ainult järgmiste paragrahwide, s. o. §§ 679—703 alusel, ühes juhivad selle paragrahw-i märkused eriseaduste ja määruste peale, mis mõne kihwtise aine kohta peale nende maksmas. Nii maksawad woswori müügi ja ostmise kohta peale arstiseaduse §§ 679—693 ja 699—703 weel aktiifiseaduse määrused. Aktiifimaksude seaduse § 1056 järgi käib wosworimüük ja ostmine ka aktiif-i järewalwe alla. Aktiif-i järewalwe-ametnikkudel on õigus woswori wabrikutes ja müügikohtades ülewaatusi toimetada, kontrolleerida wosworimüüki finnitatud nõbrraamatu järgi. Iffid, kes on wos-wori ostmiseks lubatähtesid saanud, peawad sellest aktiif-i järewalwele teatama ja wos-wori kohta tõendawaid dokumente pidama.

Wene rahaministeeriumi ringkiri nr. 2092, 12. apr. 1888 a., lorraldab woswori edasiandmist walmistus- ja müügikohta-dest ja selle wäljaandmist tollist, kuid ka aktiif-i järewalweametnikkude tegemust wosworimüügi järewalwes.

Woswori kohta on Cestis maksmas kor-raldus, et seda tollist ainult terwishoiu peawalitfuse loaga wälja võib võtta.

Teine aine, mille kohta arstiseaduse § 678 teine märkus käib, on salpeeterhape. Selle valmistajad ja müüjad alluvad arstiseaduse §§ 679, 682, 684, 686, 688 ja 689. Nuhklusseaduses on salpeeterhappe kohta maksimate seaduste vastu eeskimise kohta väga waljud karistused ette nähtud, millest kaugemal lähemalt.

Käsitusel olewa seadusparagrahwi kolmas märkus teatab, et arseenikut siialdawate wasepoolade (Schweinfurdi ja Pariisi roheline müügi kohta põlluja aiapidajatele (taimeõõdikute häwitamiseks) antakse sifeministri poolt, põllutöministriga kokku leppides, erimäärused wälja. (Zärgneb).

Õigusteadusest.

Tsiwiil-õigus.

Wann. adw. K. Mikfeldt.

Kohustuse õigus. Kohustuse all (обязательство) mõistetakse niisugust juriidilist wahetorda, mille põhjal ühel isikul õigus on teise isiku käest teatawat tegevust ehk mittetegewust nõuda.

Sõna „kohustus“ ise saab mitmetes mõistetes tarwitatud, veldakse, et isik on kohustatud — peab midagi tegema, räägitakse kohustusest, kui terve wahekorras ja wiimaks ka kui sellest aktiiv-dokumendist, mis tähendatud wahetorda.

Kohustuse õigus on suhteline õigus (право относительное) ning tema mõlemad subjektid — aktiiv ja passiiv subjektid — on ainult teatud isikud; wahetord on olemas ainult teatud isikute wahel ning ei puutu teisi kaaslohanikke. Kohustuse täitmist võib jellepärast nõuda ainult teatud isikute käest.

Aktiiv subjekti nimetatakse usaldajaks, kreditoriks (взыратель) sest tema usaldab, et teine pool oma kohustust täidab. Wiimast nimetatakse kohustatud isikus, wõlgnikuks (должникъ), sest tema on kohustatud jeda täitma, mida tekinud wahetord nõuab.

Igas kohustuse wahekorras peab kõige wähemalt üks isikut olema, kusjuures kohustus on ühekiigne (одностороннее обязательство), kui ainult üks pool ennast kohustab midagi tegema, nagu kohustus, mis keelatud tegemusest tekitab; kohustus on kahekülgne (взаимное или двустороннее обязательство) kui mõlemad pooled wastastikku kohustatud on, mõlemad on ühel ja sellamal ajal usaldaja ja wõlgnik koos. Näit. ostu-müügi juures.

Kohustuse wahetorra subjektid peawad küll teatud olema, kuid võiwad juhtumised

olla, kus usaldaja nimi teadmata. See tuleb iseäranis jagedasti nõnda nim. paberite ettenäitaja peale (бумага на предъявителя) juures ette. Siin on kohustuse õigus dokumendiga seotud. Kohustuse täitmist on õigus jessel nõuda, kelle käes dokument, kusjuures wõlgnikul ei ole tarwis usaldaja isikut kindlaks teha. Sarnaste kohustuste juures ei tea wõlgnik alguses küll mitte, kellele tema täitma peab, kuid siiski tuleb otsusele jõuda, et usaldaja on teatud isik, nimelt dokumendi pidaja — detentor.

Iga kohustuse wahekorras peab kõige wähemalt üks subjekti olema — aktiiv ja passiiv. Iga nende arm võib ka suurem olla, mitu usaldajat ja mitu wõlgnikku, näit. A, B ja C ostawad D käest maja. Tekib küsimus, kuidas see mõjub nõudmise õiguse ning täitmise kohustuse peale.

Üsi on lihtne, kui kohustus oma iseloomu järele on jagatav — siis on igal ühel oma osa nõuda ehk oma osa täita.

Selle juures peab aga silmas pidama, et kohustuses on ikkagi ainult üks poolt (двѣ стороны), kuid iga pool seisab mitmest isikust koos. Võib olla üks juhtumist:

1) Djaline kohustus (долевое обязательство) on olemas, kui wõlgnik kohustatud on iga usaldajale ainult tema osa tasuma ehk usaldaja võib iga wõlgniku käest ainult tema osa nõuda. Näit. kui A, B ja C laenawad D käest raha — eeskimene 100 m., teine 200 ja kolmas 300 m., siiski miiega, et nemad korraga maksja eest wastutawad. Kuid oma kohustuse mitte täitmine ühe wõlgniku poolt ei tähenda, et

usaldaja võib tema terve osa täitmist igaühe teise käest nõuda, vaid võib ainult seda osa nõuda, mis igaühe peale jaotamise (разверстка) puhul oleks. Kui aga üks usaldajatest oma õigust ei teosta, siis ei või kaasusaldajad tema asemele astuda.

2) Solidaarne kohustus (солидарное обязательство) on olemas, kui iga kaasusaldaja (сокредиторъ) võib terwelt kohustuse täitmist nõuda, ehk kui iga kaasvõlgnik (содолжникъ) on kohustatud nõudmist terwelt täitma (B. G. E. § 3332). On aga kohustus ühe kaasvõlgniku poolt täidetud, siis lõpewad vastawalt usaldajate õigused ja kaasvõlgnikud on oma vastutusest wabaõstatud (§ 3344). Solidaarse kohustuse juures vastutab üks kõikide eest, kõik ühe eest, mispärast ka usaldaja õigustatud on oma äranägemisel ükskõik misjulguse võlgniku poole nõudmisega pöörama. On üks kaasvõlgnikudest kohustuse täitnud — näit. terve wõla ära maksnud, võib tema kaasvõlgnikkude käest wastawata ju nõuda, kui selleks iseäralisi tahtust ei ole (§ 3348), seda õigust nimetatakse tagataju- ehk regressiõiguseks.

Solidaarsed wahetorrad wõiwad tekkida:

1) wastawa lepingu põhjal, milles solidaarsus peab selgesti äratähendatud olema, ainult sellest, et mitu isikut wõlakirja allakirjutanud, on weel wähe, et tekkinud kohustust solidaarsuseks lugeda (§ 3335); 2) testamendi põhjal; 3) kohtu otsuse põhjal, kusjuures mõlematel juhtumistel soli-

daarsus peab niisamuti otsesõnu äratähendatud olema; 4) seaduse põhjal tekib solidaarne kohustus kui täitmise objekt mitte jagatav, kui täitmine seisab tegemises ehk mittetegemises jne. ning peale selle weel juhtumisel, kui mitu isikut on kuritegu toime pannud ning selle juures kellegile waranduslist kahju teinud. Kõik nemad wastutawad solidaarselt, rippumata karistusest, mis nende peale langeb.

Kohustuse õiguse objektiks loetakse seda tegewust, mis wahetorra siuks on ning millel teatav wäärtus. See tegewus peab selgesti kindlaks määratud olema, nii et tahtlust ei oleks, mida võlgnik dieti tegema peab. Sellepärast näit. ei ole mitte maksew kohustus, kui A lubab B-le „ükskord midagi kinkida“. Kuid mõnedel juhtumistel võib võlgnikul teatavates piirides wabadust anda walida, kuidas tema oma kohustust täitma peab, näit. A kohustab ennast oma lehma ehk hobuse müüma. Niisugused kohustused nimetatakse alternatiivseteks (альтернативныя обязательства).

Kui täitmise juures waielus tekib, siis on kõige esmalt võlgnikul õigus walida, misjulgusel wiisil tema nõudmist rahuldab; ei tarwita ta aga oma õigust, siis läheb wiimane usaldajale üle. Kui mingijulgusel põhjusel üht tegewust wõimata on täita, näit. lehm suri ära, siis muutub alternatiivne kohustus ennast harilikuks, — A peab hobuse ära müüma.

Kõrgemate politsei ametnikkude kursus.

Kõrgemate politsei ametnikkude kursus.

Kursus algas 13. sept. Tallinnas „Lootuse“ seltsi jaalis (Priitima jaal, kus senini kurssi korraldati, on praegu rahwalugemise tööde pärast kinni). Kursustele on kutsutud kõik need politseiülemaate abid, jaoskonna ülemad ja nende abid, kes senini

kurjustel weel olnud pole — kokku umbes 45 ametniku ümber. Osa wõtawad ka kümme kord kriminaal-ametnikku. Kursuste kestvus — 1½ kuud. Oppeprogramm, kui ka ettelugejad endised.

Soowime omast poolt kurjustele edukat ja wiljavilast tööd, nagu see eelmistel kurjustel wäljendus.

Ametlik osa.

Siseministri päewakäsi nr. 4, 10. weebruarist 1923 a.

Uwaldud teadmiseks Wabariigi Walitsuse otsus 31. jaanuarist j. a. (prot. nr. 9, p. 8.).

„Matsma panna Wabariigi Walitsuse otsuse muutmiseks 23. septembrist 1919 a. („R. T.“ nr. 69 — 1919 a.) ületunni tööde eest tasumata smise asjus

1) Kohustada ametkohtade juhatajaid töid nii järgmine lord:

korraldama, et kõik tööd võimalikult määratud töötundidel ära tehtaks. Ühtlasi juhtnõbriks mõtta, et iga riigiametnik on kohustatud ilma iseäralise tasuta ületunni töötama oma otsesõneste ülesannete alal iga suguste tähtajaliste kui ka jookswate tööde lõpetamiseks, kui ametasutuse huwid seda nõuawad.

2) Piitajaliste erakorraliste tööde jaoks, mida loosseisus ettenähtud ametnikkudega võimalik pole määratud tööajal ära teha, palgata ajutisi töötõude,

wälja arwatud juhtumised, kus tööd iseäraldused nõuavad määraliste ametnikkude töökoostuse ja wilumuse kajutamist. Viimajel juhtumisel, kui ka juhtumisel, kus ametnikkudele kohujeks on tehtud peale oma otsekoheste ülesannete ajutiselt weel teisi kohuseid täita, on ületunni töötamine iseäralise lihtajasu eest lubatud. Tähendatud lihtajaste maksmise otsustamine ja wastawate korralduste tegemine jätta asjaomaste ministrite wõimkonda, tingimiseega, et igast sarnasest lihtajasu maksmise korraldusest ärakiri Riigikontrollile teadmiseks saadetakts.“

Politsei peawalitsuse ülema päewakäsu nr. 7, 8. weebuarist 1923 a.

Narwa linna politsei ülemale **W e l d e m a n n**'ile, Jäma politsei I jaoskonna ülemale **W o i t e s**'ile, raiooni ülemale **T a l l i**'le ja kordnik **R a b e n s**'ile awaldub teenistuse nimel tänu — esimestele kahele energiliste korralduste eest, mis nende poolt järgnesid Narwa wangimajast ärajooksnud wangide tabamiseks, wiimastele kahele — kahe ärapäogenenud wangi tabamise eest. Peale selle määratud raiooni ülemale **T a l l i**'le 5000 mrf. ja kordnik **R a b e n s**'ile 2000 mrf. autajaks.

Wiru maakonna politsei Jõhwi jaoskonna ülemale **R a u k a s**'ele, Illuka walla raiooni ülemale **R o l l**'ile ja Woka walla raiooni ülemale **R l a u s**'ile awaldub teenistuse nimel tänu — esimesele energiliste korralduste eest, mis Narwa wangimajast ärapäogenenud wangide-rööwmõrdtsulatae põgenemise wõimatuks tegid, teistele ülesnäidatud wahwuse eest kolme kurjategija tabamisel, kes sõjariistadega warustatud olid ja tagaajamisel r. ü. **R o l l**'i peale tule awasid ja kolmandale energilise tegewuse eest ärapäogenenud wangi tabamisel. Peale selle määratud autajaks: jaoskonna ülemale **R a u k a s**'ele wiis-tuhat marka, raiooni ülemale **R o l l**'ile kümme-tuhat marka ja raiooni ülemale **R l a u s**'ile wiis-tuhat marka.

Kriminaal-politsei Peawalitsuse juhtkiri temale allkama ametkonnale politseiliste juurdluste kohta.

Peawalitsus on korduwalt tähelepanna wõinud, et mõned krim.-politsei ametnikud ei pea juurdluste toimetamisel täpisealt kinni **R. Rp. S.** wastawatest nõudmistest. Seni märgatud korwale-

kalduused on kõige rohkem awaldanud nende nõudmistest täielises ehk osalises ignoreerimises, mis nimetud seadus üles seab mõnede jälgimistalitude, nagu waatluse, läbiotsimise, arstilise ülewaatluse jm. puhul ettenähtud korwaliste tunnistajate suhtes. Saabub mulje, nagu ei taipaks mitte kõik kriminaal-politsei ametnikud ühtewiisi neid kaaluwaid motiive, mis sundisid seadusandjat nõudma tähendatud jälgimistalitude puhul korwaliste tunnistajate juuresolekut ja lähemalt ära määrama wiimaste omadusi (§ 320), nimelt — kindlustada jälgimistalitude läbi selgumate faktide täpsest, teijeks korwaldada wõimalikke kaebusi ametniku tegewuse kohta jälgimistalitude tegeliku teostamise puhul. Kii on ette tulnud, et kõige enam korduwamate talitude — waatluse ja läbiotsimise — juures ei ole kutsutud seaduslikku arwu tunnistajaid ehk jälle tunnistajate nõudmistej on püütud üle saada sellega, et kutsuti ligi üks wõi kaks oma kaasametnikku. Selle tagajärjena on tekkinud paljud kaebused ametnikkude wastu altkäemaksu wõtmise, meelega pealiskaudse talitamise, pooltega halwa ümbertäimise, asjade kadumanimemise jne. pärast. Need oleks wõinud olemataks jääda, kui ametnik oleks seaduses ettekirjutud wormilistest nõudmistest täpisealt kinni pidanud.

Tähendatud asjaolud annawad peawalitsusele põhjust Teile ette panna, kõikidele ametnikkudele weel kord põhjalikult ära seletada jeda tähtsat osa, mida etendawad meie kriminaal-kohtumõistmises kriminaal-politseiilised juurdlused üldje ja **R. Rp. S.** § 258 põhjal toimetud talitused eriti, ja et juurdluste ja üksikute talitude wäärtus wõib ainult siis täielik olla, kui nende toimetamise juures on korwalekalduumatult kinni peetud seaduses ettenähtud worminduetest. Ühtlasi tuleb Teil ametnikkude juurdlusi kontroleerides sihilise külje korwal alati ka kõige piinlikumalt tähelepanna, kas toimetud juurdlused **R. Rp. S.** ettenähtud wormilistele nõuetele igas suhtes wastawad. Märgatawad puudused ja korwalekalduused tulewad kindlalt kael korwaldada.

Ühtlasi on ringkiri Politsei Peawalitsuse poolt ka wälispolitsei ametkonnale teadmiseks saadetud.

Wäljaandja: Toimetuskommisjon.

Wastutaw toimetaja: G. Maddison.

Tegelik toimetaja: K. Rogermann.

Kuulutused.

Tunnistakse maksusetaks järgmised isikutunnistused:

R u u s, Linda-Anna Jaani t., w. a. **W e e k s i** wallawal. nr. 1409. (12310)

U j a i, Mihkel Joojept p., w. a. **T o h u s u t** wallawal. 953. (12305)

Z e i k a r, Jaan Johani p., w. a. **W h j a w a l** lawal. nr. 465. (12305)

Pällim, Jüri Ando p., w. a. Pattiüla wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 846 (12423)

Paarel, Siija Jakobi t., w. a. Pattiüla wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 345. (12425)

Piwi, Ella Willemi t., w. a. Jõgeweste wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 290. (12126)

Poos, Eduard Jaagu p., w. a. Sooru wallawal. 16. 4. 21 a. nr. 341. (12427)

Pikkand, Alma Viisu t., w. a. Pattiüla wallawal. 1. 12. 19 a. nr. 122. (12429)

Waltner, Johanna Ruuda t., w. a. Jõgeweste wallawal. 2. 12. 19 a. nr. 51. (12430)

Sõrwe, Richard Willemi p., w. a. Kärda alewawal. 27. 4. 21 a. nr. 653 (12463)

Pitjer, Hilda Peetri t., w. a. Raadi wallawal. 27. 1. 20 a. nr. 721. (13051)

Sübar, Jakob Peetri p., w. a. Wara wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 500. (13053)

Wokk, Nikolai Karli p., w. a. Raadi wallawal. 16. 1. 20 a. nr. 671. (13055)

Padar, Jaan Joosep p., w. a. Ahja wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 130. (13056)

Arming, Miina-Kristine, w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 23. 12. 19 a. nr. 6461. (13057)

Unt, Rudolf Karli p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 27. 1. 21 a. nr. 16691. (13058)

Tennofa, Samuel Jaani p., w. a. Wälje-Kuuse wallawal. 11. 6. 20 a. nr. 419. (13059)

Wirt, Leopold Danielt p., w. a. Kambjü wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 217. (13060)

Maufjepp, Ella Jaani t., w. a. Kambjü wallawal. 8. 12. 19 a. nr. 75. (13061)

Pendertson, Jaan Jaani p., w. a. Wäljeneri wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 1745. (13062)

Wore, Oskar Karli p., w. a. Kambjü wallawal. 4. 2. 21 a. nr. 1531. (13063)

Wahl, Waldemar Karli p., w. a. Kambjü wallawal. 22. 10. 21 a. nr. 1697. (13064)

Sints, Leonida Anna t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 30. 12. 19 a. nr. 8456.

Strandberg, Julie Jaani t., w. a. Päädemeeste wallawal. 5. 5. 22 a. nr. 672.

Sarr, Jaan Jaani p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 15. 5. 20 a. nr. 11040.

Dahuber, Heinrich Kristjan p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 10. 12. 19 a. nr. 4845.

Nurru, Hans Andrese p., w. a. Päädemeeste wallawal. 1919 a. nr. 119.

Seerjafas, Anna Mihkli t., w. a. Sauga wallawal. 22. 4. 20 a. nr. 465.

Laalbe, Jaan Jakob p., w. a. Sauga wallawal. 6. 3. 20 a. nr. 371.

Schanin, Lidia Leonhardi t., w. a. Mustwee alewawal. 21. 1. 20 a. nr. 948. (6953)

Sisarow, Siidor Jaagu p., w. a. Peipsi-äärse wallawal. 15. 3. 20 a. nr. 970. (6952)

Ernel-Hermel, Tiina, w. a. Tall. l. pol. 5. jsk. 11. 11. 20 a.

Seks, Johannes Beena p., w. a. Triigi wallawal. 9. 12. 19 a. nr. 169. (12683)

Mud, Jaan Mihkli p., w. a. Kehtna wallawal. 23. 8. 21 a. nr. 87. (12685)

Miil, Jüri-Nikolai Jüri p., w. a. Kehtna wallawal. 9. 12. 19 a. nr. 13. (12687)

Tojak, Robert Jaani p., w. a. Raiküla wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 68. (12688)

Sinde, Johannes Jüri p., nr. 34. (12752)

Sinnow, Johann Jaani p., nr. 940. (12752)

Aprilla, Johannes Mihkli p., nr. 2033. (12752)

Pöobel, Maria Ado t., nr. 548. (12752)

Berwlane, Anton Hansu p., nr. 1397. (12752)

Pent, Eduard Jüri p., nr. 2404. (12752)

Wasiljewa, Anna Iwani t., w. a. Panikowitschi wallawal. 31. 1. 21 a. nr. 1194. (12854)

Uno, Anastasja Wafili t., w. a. Panikowitschi wallawal. 1. 2. 21 a. nr. 1218. (12855)

Maikson, Siija Jaani p., w. a. Panikowitschi wallawal. 19. 5. 22 a. nr. 395.

Muuharju, Anna Kristiani t., w. a. Kloostrij wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 239. (12993)

Milt, Pauline Jaani t., w. a. Kaitse wallawal. 30. 1. 20 a. nr. 1394. (12994)

Rovdes, Magdalena-Rosalie Hansu t., w. a. Warbola wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 225. (12995)

Mull, Oskar Johannes Hannu t., w. a. Wäina wallawal. 23. 10. 21 a. nr. 55. (12996)

Miler, Pauline Johani t., w. a. Tall. l. pol. 3. jsk. 26. 1. 21 a. nr. 13340. (12997)

Simur, Jaan Jaani p., w. a. Roma wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 285. (12998)

Shha, Beena Siimu t., w. a. Tall. l. pol. jsk. 14. 5. 20 a. nr. 1059. (12999)

Wirt, Almale, w. a. Rafina wallawal. 1919 a. nr. 159. (13090)

Friid, Karl Amalie p., w. a. Rafina wallawal. 1919 a. (13090)

Friid, Liide Wiidu t., w. a. Kaitse wallawal. 5. 12. 19 a. nr. 64. (13091)

Friid, Ehn Johani p., w. a. Raadi wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 211. (13093)

- Pant, Julius Jaani p., w. a. Krüüdner wallawal. 12. 5. 20 a. nr. 439. (19086)
- Paarmann, Jaan Johani p., w. a. Wesnert wallawal. 13. 12. 19 a. (19087)
- Tarwast, Martin Jaani p., w. a. Woltweti wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 626.
- Sinow, Andrei Aleksei p., w. a. Woltweti wallawal. 22. 8. 21 a. nr. 1016.
- Martinson, Nikolai Mardi p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. nr. 12067.
- Kutt, Ernst Mari p., w. a. Laatre wallawal. nr. 583.
- Kewardt, Artur Jaani p., w. a. Walga maak. pol. 22. 1. 20 a. nr. 4068.
- Schulz, Jaan Ritna p., w. a. Wigala wallawal. nr. 1666.
- Reinbof, Anna Jüri t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 15. 12. 19 a. nr. 5324.
- Kuutmann, Aleksander Melanie p., w. a. Pärnama wallawal. nr. 676.
- Tilk, Julie Mardi t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 22. 12. 19 a. nr. 7449.
- Kittlas, Piisa Juhani t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 31. 12. 19 a. nr. 8785.
- Tõnne, Ilse Mihkli t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 1919 a. nr. 8033.
- Henning, Aleksander Jüri p., w. a. Tahkuranna wallawal. nr. 31.
- Post, Marie Juhani t., w. a. Rae wallawal. nr. 829.
- Martin, August Jaani p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 8. 12. 19 a. nr. 2770.
- Braumann, Georg Andrei p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 22. 6. 20 a. nr. 11447.
- Gross, Peeter Matji p., w. a. Abja wallawal. 4. 3. 21 a. nr. 38.
- Roch, Helene Mangu t., w. a. Tammitse wallawal. 26. 6. 22 a. nr. 51.
- Tiivits, Jüri Mihkli p., w. a. Talli wallawal. 30. 1. 21 a. nr. 178.
- Wuht, Karl Adami p., w. a. Kilingi-Nõmme alevival. 15. 4. 20 a. nr. 568.
- Paju, Ferdinand Johani p., w. a. Waimastvere wallawal. 14. 12. 20 a. nr. 1494. (6999)
- Karu, Linda Jaani t., w. a. Saadjärve wallawal. 17. 1. 20 a. 398. (6998)
- Pollit, Rosalie Jüri t., w. a. Saadjärve wallawal. 20. 2. 20 a. nr. 776. (6997)
- Berlin, Karl Willemi p., w. a. Kuidina wallawal. 6. 9. 20 a. nr. 486. (6996)
- Pastgl, August Teena p., w. a. Tartu maak. pol. ülema p. 20. 12. 19 a. nr. 454. (6995)
- Saaga, Pauline Mihkli t., w. a. Tähtvere wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 502. (6993)
- Dommin, Mihail Semjoni p., w. a. Tartu maak. pol. ülema p. 4. 4. 21 a. nr. 542. (6990)
- Kuusik, Karl Juhani p., w. a. Saadjärve wallawal. 27. 7. 20 a. nr. 1011. (6991)
- Kruusberg, Miili Peetri t., w. a. Nwanduse wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 1011. (11312)
- Ettu, Jsa Abramini p., w. a. Wao wallawal. 14. 1. 20 a. nr. 269. (11313)
- Luur, Piisa Mardi t., w. a. Rakvere l. pol. ülema p. 29. 6. 21 a. nr. 6210. (11071)
- Rüffel, Milda Karli t. (11073)
- Wahmann, Johannes Hansu p., w. a. Rakvere l. pol. ülema p. 17. 1. 20 a. nr. 4296. (11074)

NÖUDKE

NAPOLITEN
SHOKOLAADI

Lowie

11768

W a f f e r, Elise Augusti t., w. a. Rafwere
I. pol. ülema p. 19. 12. 19 a. nr. 3477. (11075)

P ö r m, Pauline Mihkli t. (11076)

U u s n a, Jüri Udo p., w. a. Kõo wallawal.
1. 3. 21 a. nr. 1537. (12120)

S o e m e t s, Miili Johani t., w. a. Kaaritsa
wallawal. 8. 1. 20 a. nr. 808. (12170)

M i i r, Emilie Johani t., w. a. Wõru
wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 543. (12171)

R ö i w, Madli Jaani t., w. a. Aleksandri
wallawal. 6. 12. 19 a. nr. 99. (12172)

S ä r g, Anna Mihkli t., w. a. Wõru I. pol.
jsk. 30. 11. 19 a. nr. 2089. (12173)

M ä n d, Kristjan Juhni p., w. a. Saulept
wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 297. (12372)

S a m m, Tiisa Peetri t., w. a. Suuremõisa
wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 1026. (18469)

S a l m, Madis Mardi p., w. a. Keskna wal-
lawal. 7. 5. 20 a. nr. 282. (12663)

Teadaanne.

Läänemaakonna Politsei Hiiumaa jaoskonna ülem teatab, et 26. weebruaril s. a. kell 10 hommikul

müüakse

Suuremõisa wallas, Suure sadamas

enampakkumisel,

173 mitmesugust sae lauda ja planku, mis tormist 1922 a. sügisel kaldale uhutud.

Hinnatud 13.954 marga peale.

Pakkumine algab hinnatud hinnast.

Warandust võib näha oksjoni päewal enne müümist.

Kärdlas, 6. weebruaril 1923 a. Nr. 2304.

Politsei Hiiumaa jsk. ülema kt. (allkiri).

Piiriwalwe Walitsus

ostab awalikul suusõnalisel wõistluspakkumisel 2 sõidu ja 15 kergeweo hobust.

Hobused peawad olema tugewa keha ja jalgade ehitusega, mitte alla 1 arsina 14 wer-soki kõrged.

Wõistluspakkumine on 1. märtsil kell 11 enne lõunat Tallinna Linna politsei reserwi juures, kus hobuste omanikkudel hobused komisjoni ette tuua tulewad.

Lähemaid teateid saab iga päew Toompea lossis, Piiriwalwe Walits. kantseleis kella 9—15.

Shokolaad

TRILBY

A.-S. „Renommée“

Wabrik — Wolta tän. nr. 3

Kontor — Wana Wiru tän. nr. 13
Kõnetraat 16-72, Tallinn

Tallinn, Riisenkampfi tän. 56. Kõnetraat 19-15.
Peamüük Tallinnas, Jaani t. 6, äri nr. 8

Tallinna kaalude ja masina wabrik „Vega“

Walmistab: Laua kaalusid 10, 15 ja 25 kg.

Kaalusid 1 : 10 15 pd.

1 : 40 20 ja 30 pd.

1 : 100 50, 75 ja 100 pd.

Kaalusid liikuwa wihiga 30, 50, 75 ja 100 pd.

Wihid naeltes ja kilogrammides.

Wäiksed wihid solotn. ja grammid. kauband. ja apteekidele.

Toobid, pool- ja weerandtoobid.

Kõik kaalud saawad müügile lastud ainult tembeldatult Eesti proowikojas.

Kaubamaja

J. A. Schulkleper

Wäike Karja tän. nr. 3

Soowitab omast suurest wäljawalikust kõik-sugu meeste- ja naisterahwa **ülikonna** ja **kleidi riiet.**

Pesuriiet igas hinnas. Hinnad odawad ja kindlad. 11772

Tallinna Krediit Pank A.-S.

Suur Karja tän. 23, oma maja.

Telegr. adr.: „Kreditbank“.

Osakond Haapsalus.

Talitab

kõiki panga operatsioone
sise- ja wäljamaal.

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades, tähtsamates alewites ja suuremates wäljamaa linnades.

Kinnitus A.-S. „HANS A.“
peagentuur.

Telefonid: 12-40 - Juhatus ja kaugekõne
4-36 - Üldine
11771. 19-64 - Kauba jaoskond.

Kaubamaja

W. DEMIN

TALLINNAS,

Wiru tänaw nr. 1

soowitab mõõdukate hindadega

**koloniaal kaupa,
tubakat** jne.

14205

Tulekustutuse aparaadid

Minimax

üle 2 miljoni aparaadi tarwitusel,
üle 68.000 tulekahju „Minimax“iga kustutatud,
üle 122 inimese tulehädast päästetud

Ainuesitus:

Inglis-Eesti Import Ko. A.-s.,

Tallinn, Wana-Wiru tän. 12.

Telegr. aadr.: Angloest. Kõnetr. 3-55.

14203

KINNITUS AKTSIA SELTS

EESTI LLOID

PEAKONTOR TALLINNAS

PIKK TÄNAW 28. — — — KÕNETRAADID: 6-24 ja 17-03.

TULE-, ELU-, ÕNNETUSJUHUSTE JA WEOKINNITUS

**KINNITAGE OMA WARANDUST JA ELU,
KUNNI WEEL AEGA ON!**

14206

Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank

Peakontor Tallinnas

Jaoskonnad: Haapsalus, Narwas, Pärnus, Petseris, Rakweres,
Tartus, Walgas.

Telegrammi aadress: „Industriebank“

Aktsia - kapital Emk. 200.000.000.—

Tagawara-kapitaalikid üle Emk. 100.000.000.—

**Pank toimetab kõiksuguseid pangaoperatsioone sise- ja
väljamaal**

11773

Ford sõidu-, weo- ja omnibusautod, Fordson traktorid, Fiat sõidu-
autod, Laurin & Klement autod, Daag weoautod

Clayton & Shuttleworth lokomobiilid igas suuruses

” ” rehepeksu garnituurid

” ” aurukatlad

” ” naftamootorid

” ” traktorid

” ” ristikehina seemne peksumasinad

Keigley gaasigeneraatorid ja mootorid. Saekaatrid igas suuruses

Oliver kahehobuse adrad. Randaalid 28 taldrekuga, traktorite jaoks.

Traktorite eriadrad soo, uuemaa jne. kündmiseks, wedruäkked.

Igasugused keemiaained kodumaa tehastele. Toiduaineid nagu:

Ameerika nisujahu, suhkurt, riisi jne. peab jookswalt
ladus ja müüb wõistlemata hindadega

WÄLISKAUBANDUSE KONTOR

HANS WINNAL — TALLINNAS,

S. TATARI T. Nr. 1.

Kõnetraat 3-42 ja 3-72.

14207